

Casus

Kerkgebouw als onderdeel van een 'Kulturhus'

Foto: Dirk Stoevenbelt

De Nederlands Hervormde kerk in Laren (Gld.) is een Waterstaatskerk¹ uit 1835, die in 2009 door een nieuwe aanbouw werd verbonden met het naastgelegen dorpscentrum 't Kruispunt. Het kerkbestuur en het bestuur van het dorpscentrum kozen onder de vlag van een 'Kulturhus' voor een nieuwe organisatievorm, met een overkoepelend stichtingsbestuur. Het concept van een Kulturhus is afkomstig uit Scandinavië en in Nederland nog een tamelijk nieuw fenomeen, maar het wordt in diverse provincies enthousiast omarmd als oplossing om gemeenschapsfuncties in dorpen of wijken te kunnen behouden. De formule is te omschrijven als een combinatie van maatschappelijke voorzieningen, samenwerkend in één of meer gebouwen, met een gezamenlijk beheer en dito programmering. Er is meestal sprake van een combinatie van professionele krachten en vrijwilligers. Sinds de introductie van het concept in Overijssel in 2000 zijn er al tal van dergelijke initiatieven ontstaan, maar nog maar weinig in kerkgebouwen.

Kenmerkend voor een Kulturhus is vooral de vergaande samenwerking tussen de betrokken partijen. In het Kulturhus 't Kruispunt in Laren zijn de vaste participanten de NH Kerk Laren, de Boekuitleen en enkele uitvaartondernemingen. De Protestantse Gemeente Laren profileert zich als een laagdrempelige liberale gemeente, die bijvoorbeeld ook open staat voor niet-kerkelijke uitvaarten. De inrichting van de kerkzaal is grondig vernieuwd en ingericht met verplaatsbaar meubilair, zodat de ruimte multifunctioneel bruikbaar is voor activiteiten die passen binnen het karakter van het gebouw. De nieuwe aanbouw fungeert op zondag na de kerkdienst als koffieruimte, maar wordt op andere dagen voor andere functies gebruikt. Het Kulturhus bevat zes ruimten die gehuurd kunnen worden door organisaties of particulieren voor bijvoorbeeld vergaderingen, workshops, repetities en sportactiviteiten. In de woorden van beheerder Anne-Marleen Hulsebos: "Het moet een

¹ Een 'Waterstaatskerk' is een type kerkgebouw uit de periode tussen 1824 en 1868 dat met financiële steun van de rijksoverheid en onder toezicht van het ministerie van Waterstaat werd gebouwd; vaak herkenbaar aan een neoclassicistische voorgevel.

ontmoetingsplaats zijn voor iedereen, niet alleen voor mensen met een kerkelijke achtergrond.”² Voor de financiering van het project werd steun verkregen van de EU, de provincie, gemeente en particulieren.

Behalve 't Kruispunt in Laren zijn twee andere voorbeelden van 'Kulturhus-kerken' de Johanneskerk in Tweekelo en 'De Horst' in Sibculo. De Johanneskerk is een kerk uit 1950 die in 2009 werd heropend als Kulturhus. Eens in de vijf weken wordt er nog een protestantse kerkdienst gehouden, daarnaast mag het gebouw gebruikt worden voor ieder doel dat in het belang is van de inwoners van Tweekelo. Door de landelijke ligging is de kerk o.a. in trek als trouwlocatie en vertrekpunt voor wandel- en fietstochten. De Horst in Sibculo is een nog jongere kerk uit 1993 die in 2009 een aanbouw kreeg die dienst doet als dagopvang voor ouderen. Verder is De Horst naast de kerkdiensten in gebruik voor kinderopvang, bibliotheek en repetities van de harmonie, drumband, koor en toneelvereniging³.

Een pluspunt van de Kulturhus-formule is dat door samenwerking een breed publiek bereikt wordt. Belangrijk is wel dat de betrokken partijen een gedeelde visie hebben over de rol van het Kulturhus in het dorp of de wijk en dat de koppeling van functies goed is afgestemd op de aanwezige lokale behoeften. De formule is interessant voor kerkeigenaren die een goede constructie zoeken om nevenfuncties te realiseren in of bij een bestaand kerkgebouw en biedt kansen voor het behoud van dierbare kerkgebouwen in het landelijk gebied.

Meer informatie:

Kulturhus 't Kruispunt in Laren: www.kulturhuslaren.nl en www.kerklaren.nl

Kennisknooppunt Kulturhus: www.kulturhus.nl

Door Jelsma

Publicist & adviseur religieus erfgoed

² Uit 'Kerklanken' juli/aug. 2009, uitgave van de Prot. Gem. Laren.

³ Informatie van Het Oversticht, tevens Steunpunt Cultureel Erfgoed Overijssel: www.herbestedekerkeninoverijssel.nl